

VIP ja OT

Tilannekatsausta ja pohdintaa

9.10.2019 KT, opetusneuvos Jussi Pihkala

www.vip-verkosto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa

Kehittämissryhmän loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:34

Erityisopetuksen määrät (Tilastokeskus 2019)

Peruskoulun oppilasmäärä syksyllä 2018 yhteensä 560 503

- 17,5 % sai tehostettua tai erityistä tukea
- **tehostettua tukea sai 59 675 eli 10,6 %** kaikista, poikien osuus 13,3 %, tyttöjen 7,7 %
- **erityistä tukea 45 432 eli 8,1 %** kaikista, poikien osuus 11,2 %, tyttöjen 4,9 %

Noin 10 000 oppilasta, jotka tarvitsevat vaativaa erityistä tukea kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tueksi esi- ja perusopetuksessa (Vaativan erityisen tuen kehittämisryhmän arvio 2017).

Muita määrällisiä arvioita **(Vaativan erityisen tuen kehittämissryhmä 2017)**

- **Sairaalaopetuksen piirissä noin 3000 perusopetusikäistä lasta. Päivittäin noin 800 lasta, joista yli puolet avohoidon piirissä**
- **Elmeri-kouluissa (erityishuollon palvelujen yhteydessä) yli 330 oppilasta (lv. 2016-2017)**
- **Valtion koulukodeissa (5) noin 150 oppilasta + 2 yksityistä**
- **Valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus Valterissa alle 400 oppilasta, vuoteen 2020 mennessä 350 oppilasta**
- **Kunnalliset ja yksityiset erityiskoulut (noin 70) 4081 oppilasta (2017)**

POL 17 § : ”Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.”

Tilastokeskus: Erityistä tukea saaneet opetuksen toteutuspaikan mukaan 2017:

- **21,3 %:n** opetus **kokonaan** yleisopetuksen ryhmässä
 - **20,2 %:n** opetuksesta **yli puolet** yleisopetuksen ryhmässä
 - **26,9 %:n** opetus **kokonaan erityisryhmässä** (27,9 %) tai **erityiskoulussa** (8,6 %).
 - (Erityiskoulujen lukumäärä 73). Ryhmäkoko niissä 6, 8 tai 10 oppilasta.
- Meillä siis joustavat ryhmittelyt ja opetuksen järjestelyt entistä yleisempiä, mm. yhteisopettajuus
 - Inklusiosuuntaus pitää sisällään myös pienryhmät

POL 18 : Erityiset opetusjärjestelyt

- Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:
 - 1) Oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
 - 2) Perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta; tai
 - 3) **Se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.**

Työryhmän kehittämisehdotus 12; ”Oppilaan koulunkäyntikyvyn arviointi tehdään opetuksen järjestäjän toimesta monialaisesti. Tarvittavat jatkotoimenpiteet suunnitellaan ja ne vastuutetaan moniammatillisesti.”

.... ”Kun lapsella, oppilaalla tai opiskelijalla on neuvolan ja opiskeluhuollon ammattihenkilöiden arvion mukaan tarve päästä nopeutetussa menettelyssä mielenterveyspalveluihin, on hoidon tarpeen edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi toteutettava viipymättä.

Koulunkäynnin voi estää ainoastaan akuutti kriisitilanne, muu hyvin vahva psyykkisistä syistä johtuva toimintakyvyttömyys tai vakava somaattinen sairaus.”

*Sairaalaopetusyksiköt, Elmeri-koulut, valtion koulukotikoulut, kunnalliset erityiskoulut, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri sekä yliopistolliset ja muut erityispedagogiikan tutkimus- ja koulutusyksiköt luovat alueelliset yhteistyöverkostot, jotka nimetään **VIP-verkostoiksi**.*

Verkosto muodostuu viidestä yhteistyöalueesta.

Näistä verkostoista kehitetään vaativan erityisen tuen ohjaus- ja palveluverkostoja.

[Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa 2017](#)

ALUEELLISISSA YDINRYHMISSÄ (14-15 asiantuntijaa) ON SEURAAVIEN TAHOJEN EDUSTAJIA:

- LAPE- ja/tai OT-toimijat
- Sairaalaopetus (mikäli sijaitsee alueella)
- Elmeri-koulu (mikäli alueella)
- Koulukoti (mikäli alueella)
- Erikoissairaanhoido
- Aluehallintovirasto
- Sivistystoimenjohto
- Sosiaalitoimen johto
- Oppilashuolto
- Yliopisto, tutkimus (mikäli yliopistossa erityisopettajakoulutusta)
- Lastensuojelu
- Sivistystoimi
- Lisäksi Pesäpuu ry:n edustus joillakin alueella

Ydinryhmien tehtävät

- Suunnitella, koordinoida ja edistää alueellista työtä
- Luoda monialaisen yhteistyön rakenteita ja kehittää yhteisiä toimintamalleja
- Edistää hyvien käytäntöjen jakamista ja uusien innovaatioiden kehittämistä ja pilotointia
- Tukea ennaltaehkäisevää työtä ja lähikouluperiaatetta lisäämällä osaamista sekä tarjoamalla tukea ja ohjausta kouluille
- Edistää monialaisten temaattisten verkostojen syntymistä ja työskentelyä
- Nostaa esiin kehittämistyön prioriteetteja täydennyskoulutustarpeet mukaan lukien
- Seurata ja raportoida alueellisten kehittämis- ja yhteistyöverkostojen työstä.

Ydinryhmät työskentelevät vuoden 2020 loppuun.

TAYS 14 valintaperuste	Nimi	Titteli/asema	Paikkakunta /alue	sähköpostiosoite
LAPE, OT	Nanna Miettunen	projektikoordinaattori	Tampere	nanna.miettunen@pikassos.fi
Sairaalaopetus	Terhi Lehto	rehtori	Nokia	terhi.lehto@nokiankaupunki.fi
Elmeri	Sinikka Hilmola-Rytioja	koulunjohtaja/ erityisluokanopettaja	Seinäjoki	sinikka.hilmola-rytioja@seinajoki.fi
Valtion koulukoti	<i>Ei ole alueella</i>			
Varhaiskasvatus	Sirpa Siponen	koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja	Kangasala	sirpa.siponen@kangasala.fi
Erikoissairaanhoido	Päivi Pispä	lääkäri	Tampere	paivi.pispa@pshp.fi
-terveydenhuolto	Tuire Sannisto	ylilääkäri	Tampere	tuire.sannisto@tampere.fi
Aluehallintovirasto	Toni Saarnivirta	opetustoimen ylitarkastaja		toni.saarnivirta@avi.fi
Sivistystoimen johto	Jaana Koski	sivistystoimen kehittämisspäällikkö	Janakkala	jaana.koski@janakkala.fi
Sosiaalitoimen johto	Eija Ala-Toppari-Peltola	sosiaalipalveluiden johtaja	Kauhava	eija.ala-toppari-peltola@seinajoki.fi
Oppilashuolto	Päivi Ahopelto	erityisopettaja, tuen koordinaattori	Ähtäri	paivi.ahopelto@ahitari.fi
Yliopisto/tutkimus	<i>Ei järjestetä eo-koulutusta</i>			
Lastensuojelu	Reetta Peltonen	Erityisasiantuntija		reetta.peltonen@pesapuu.fi
Sivistystoimi	Mari Luosa	tukipalvelu-koordinaattori	Lempäälä	Mari.luosa@lempaala.fi
PUHEENJOHTAJA	Leena Kostiainen	rehtori + Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallituksen puheenjohtaja	Tampere	leena.kostiainen@tampere.fi
	Lari Marjamäki	opetustoimenjohtaja	Kauhajoki	lari.marjamaki@kauhajoki.fi

OYS I4 valintaperuste	Nimi	Titteli/asema	Paikkakunta /alue	Sähköpostiosoite
LAPE, OT	Jaana Jokinen	erityisasiantuntija	Oulu	<i>jaana.jokinen@pohjois-pohjanmaa.fi</i>
	Tuula Mäntymäki	kehittäjä-työntekijä/ sairaanhoitaja	Rovaniemi	<i>tuula.mantymaki@poskelappi.fi</i>
Sairaalaopetus	Merja Peteri	rehtori	Oulu	<i>merja.peteri@ouka.fi</i>
Elmeri	Anita Lammassaari	johtaja	Rovaniemi	<i>anita.lammassaari@lshp.fi</i>
Valtion koulukoti	Teija Tuuliainen	johtaja	Liminka	<i>teija.tuuliainen@valtionkoulukodit.fi</i>
Varhaiskasvatus	Terhi Elamaa	varhaiskasvatuksen johtaja	Toholampi	<i>terhi.elamaa@toholampi.fi</i>
Erikoissairaanhoito	Laura Simontaival	lastenneurologi	Rovaniemi	<i>laura.simontaival@lshp.fi</i>
Aluehallintovirasto	Jyri Ulvinen	opetustoimen ylitarkastaja	Oulu	<i>gyri.ulvinen@avi.fi</i>
	Elisa Suutala	Johtaja, opetus- ja kulttuuritoimi	Rovaniemi	<i>elisa.suutala@avi.fi</i>
Sivistystoimen johto PUHEENJOHTAJA	Mikko Saari	sivistysjohtaja	Kajaani	<i>mikko.saari@kajaani.fi</i>
Sosiaalitoimen johto	Tarja Oikarinen-Nybacka	sosiaalijohtaja	Kokkola	t.oikarinen-nybacka@soite.fi
Oppilashuolto	Mika Nevala	terveyskeskuspsykologi	Ylitornio	<i>mika.nevala@ylitornio.fi</i>
Yliopisto/ tutkimus	Elina Viljamaa	erityispedagogiikan lehtori	Oulu	<i>elina.viljamaa@oulu.fi</i>
Lastensuojelu	Matti Heikkinen	perhepalvelujohtaja	Kajaani	<i>matti.heikkinen@kainuu.fi</i>

KYS 14 valintaperuste	Nimi	Titteli/asema	Paikkakunta / alue	sähköpostiosoite
LAPE, OT	Minna Tihinen	muutospäällikkö	Pohjois-Savo	<i>minna.tihinen@pohjois-savo.fi</i>
Sairaalaopetus	Jyrki Huusko	rehtori	Joensuu	<i>jyrki.huusko@joensuu.fi</i>
Elmeri PUHEENJOHTAJA	Satu Varpainen	rehtori	Pieksämäki	<i>satu.varpainen@vaalijala.fi</i>
Valtion koulukoti	Kirsi Meriläinen	apulaisrehtori	Mikkeli	<i>kirsi.merilainen@valtion-koulukodit.fi</i>
Varhaiskasvatus	Sirkka Korhonen	hyvinvointivastaava	Liperi	<i>sirkka.korhonen@liperi.fi</i>
Erikoissairaanhoido	Tarja Koskinen	nuorisopsykiatri, nuorisopsykiatrian linjajohtaja	Kuopio	tarja.koskinen@kuh.fi
	Anita Puustjärvi	lastenpsykiatri, lastenpsykiatrian ylilääkäri	Kuopio	<i>anitapuustjarvi@gmail.com</i>
Aluehallintovirasto				
Sivistystoimen johto	Leena Auvinen	opetusjohtaja	Kuopio	<i>leena.auvinen@kuopio.fi</i>
Sosiaalitoimen johto	Emmi Häyrynen	johtava sosiaalityöntekijä	Jyväskylä	emmi.hayrynen@jkl.fi
Oppilashuolto	Seppo Huhtiniemi	palvelupäällikkö	Jyväskylä	<i>seppo.huhtiniemi@jkl.fi</i>
Yliopisto/ tutkimus	Hannu Savolainen	erityispedagogiikan professori	Jyväskylä	hannu.savolainen@jyu.fi
Lastensuojelu	Christine Väliavaara	Kehittämispäällikkö	Jyväskylä	<i>Christine.valivaara@pesapuu.fi</i>
Sivistystoimi	Jari Luukkonen	rehtori	Mikkeli	<i>jari.luukkonen@mikkeli.fi</i>

HYKS 15 valintaperuste	Nimi	Titteli/asema	Paikkakunta /alue	Sähköpostiosoite
LAPE, OT + sosiaalitoimen johto	Riitta Vartio	kehittämiskoordinaattori/ lastensuojelun sosiaalityön päällikkö	Helsinki	<i>riitta.vartio@hel.fi</i>
Sairaalaopetus	Reija Laine	vararehtori	Tuusula	<i>reija.laine@tuusula.fi</i>
Elmeri	Anne Suomala	rehtori	Espoo	<i>anne.suomala@espoo.fi</i>
Valtion koulukoti	Sirpa Koskinen	apulaisrehtori	Kouvola	<i>sirpa.koskinen@ valtionkoulukodit.fi</i>
Varhaiskasvatus	Minna Leinonen	varhaiskasvatuksen päällikkö	Imatra	<i>minna.leinonen@imatra.fi</i>
Erikoissairaanhoido	Mia Tapiola	lastenpsykiatri	Kouvola	<i><u>mia.tapiola@careafinland.fi</u></i>
	Susanna Huju	johtava neuropsykologi	Helsinki	<i>susanna.huju@hus.fi</i>
Aluehallintovirasto	Heli Heimala	ylitarkastaja / psykoterapeutti, erityistason perheterapeutti	Helsinki	<i>heli.heimala@avi.fi</i>
Sivistystoimen johto (R)	Outi Saloranta-Eriksson	undervisningschef	Espoo	<i>outi.saloranta-eriksson@esbo.fi</i>
Sosiaalitoimen johto	<i>LAPE-edustajalla sosiaalitoimen johdon tehtävä</i>			
Oppilashuolto (R)	Kenneth Carlberg	kurator/ kuraattori	Raseborg /Raasepori	<i>kenneth.carlberg@raasepori.fi</i>
Yliopisto/tutkimus	Elina Kontu	yliopistonlehtori	Helsinki	<i>elina.kontu@helsinki.fi</i>
Lastensuojelu	Päivi Petrelius	erikoistutkija	Helsinki	<i>paivi.petrelius@thl.fi</i>
Sivistystoimi	Heidi Roponen	erityissuunnittelija	Helsinki	<i>heidi.roponen@hel.fi</i>
	Taru Asikainen	aluekoordinaattori	Vantaa	<i>taru.asikainen@vantaa.fi</i>
PUHEENJOHTAJA	Tiina Erkkilä-Wahtera	oppimisen tuen erityisasiantuntija	Järvenpää	<i><u>tiina.erkkila-wahtera@jarvenpaa.fi</u></i>

TYKS I 4	Nimi	Titteli/asema	Paikkakunta	
Valintaperuste				
LAPE, OT	Sari Välimaa	LAPE- hankeagentti /rehtori	Paimio	sari.valimaa@raisio.fi
	Tiina Tenho	projektisuunnittelija	Nakkila	tiina.tenho@nakkila.fi
Sairaalaopetus	Tiina Vidqvist	koulupsykologi	Turku	tiina.vidqvist@turku.fi
Elmeri	<i>Organisaatiomuutos käynnissä</i>			
Valtion koulukoti (R)	Jan Weckström	rehtori	Pietarsaari	jan.weckstrom@valtionkoulukodit.fi
Varhaiskasvatus	Hanne Ahtiainen	varhaiskasvatuksen johtaja /kiertävä erityislastentarhanopettaja	Vehmaa	hanne.ahtiainen@vehmaa.fi
Erikoissairaanhoito	Harri Arikka	lastenneurologian erikoislääkäri	Turku	harri.arikka@tyks.fi
	Linnea Karlsson	lastenpsykiatrian apulaislääkäri, erikoistutkija	Turku	linnea.karlsson@utu.fi
Aluehallintovirasto	Esko Lukkarinen	opetus- ja kulttuuritoimen johtaja	Turku	esko.lukkarinen@avi.fi
Sivistystoimen johto (R)	Åsa Snickars	direktör för den svenskspråkig fostran och undervisning	Närpes	asa.snickars@narpes.fi
Sosiaalitoimen johto	<i>Lastensuojelun edustaja (alla) on johtava sosiaalityöntekijä</i>			
Oppilashuolto	Ilona Tirkkonen	vastaava koulukuraattori	Vaasa	ilona.tirkkonen@vaasa.fi
Yliopisto/ tutkimus	Päivi Pihlaja	yliopistotutkija	Turku	paivi.pihlaja@utu.fi
Lastensuojelu	Marketta Raivio	Johtava sosiaalityöntekijä	Pori	marketta.raivio@pori.fi
Sivistystoimi PUHEEN- JOHTAJA	Suvi Sankinen	konsultoiva erityisopettaja	Turku	suvi.sankinen@turku.fi
	Juha Mäenpää	apulaisrehtori	Turku	juha.maenpaa@turku.fi

		<p>Pirjo Koivula opetusneuvos Opetushallitus Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus/ Perusopetus ja varhaiskasvatus puh. 0295 33 1101,pirjo.koivula@oph.fi</p>
		<p>VIP-verkoston koordinaattori Terhi Ojala hanke- ja koulutuspäällikkö Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri puh. 0295 29 4711, terhi.ojala@valteri.fi</p>
		<p>HYKS yhteyshenkilö Misa Möller ohjaava opettaja Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Ruskis Helsinki puh. 0295 33 2232,misa.moller@valteri.fi</p>
		<p>TYKS yhteyshenkilö Merja Koivisto ohjaava opettaja Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Onerva, Jyväskylä puh. 0295 33 2859, merja.koivisto@valteri.fi</p>
		<p>TAYS yhteyshenkilö Johanna Sergejeff ohjaava opettaja Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Mikael, Mikkeli puh. 0295 33 2110 johanna.sergejeff@valteri.fi</p>
		<p>KYS yhteyshenkilö Inkeri Kekäläinen rehtori Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Mäntykangas, Kuopio puh. 0295 33 2050,inkeri.kekalainen@valteri.fi</p>
		<p>OYS yhteyshenkilö Jaakko Viitasaari rehtori Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Tervaväylä, Oulu puh. 0295 29 4356, jaakko.viitasaari@valteri.fi</p>
		<p>Svenskspråkiga tjänster Misa Möller handledande lärare Valteri center för lärande och kompetens, Skjlla, Helsingfors puh. 0295 33 2232 misa.moller@valteri.fi</p>

Vaatutoimijat / **VIP-verkoston palvelujen kansallinen kehittäminen** / yhteys OT-keskuskehittämiseen

TUVET –tutkimus- ja kehittämishanke (op.koulutus, täyd.koul., tutkimus)

Opiskeluhuollon ohjausryhmäpilotointi

Täydennyskoulutukset

Täydennyskoulutukset

Tietoiskut

Teemaryhmät: Sijoitetut lapset ja nuoret, toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Teemaryhmä: Kouluikäikäyttäjä

VIP-suositukset/kannanotot

Kevät
2019

Syksy
2019

Kevät
2020

Syksy
2020

31.12
2020

Verkostotilaisuudet 2pv: mm.
opiskeluhoito, monialaisuus

Verkostotilaisuudet 2pv: mm.
*konsultaatio, monialaisuus, perhe,
varhaiskasvatus*

Verkostotilaisuudet?

Vaatutoimijoiden alueellinen yhteistyö

Alueellinen kehittäminen ydinryhmän suunnittelemassa, johtamassa ja koordinoimassa (mm. kerätyn tiedon hyödyntäminen)

Alueellisten ja kansallisten LAPE-tulosten hyödyntäminen, LAPE-akatemit

TO2019

Kansallinen kehittäminen

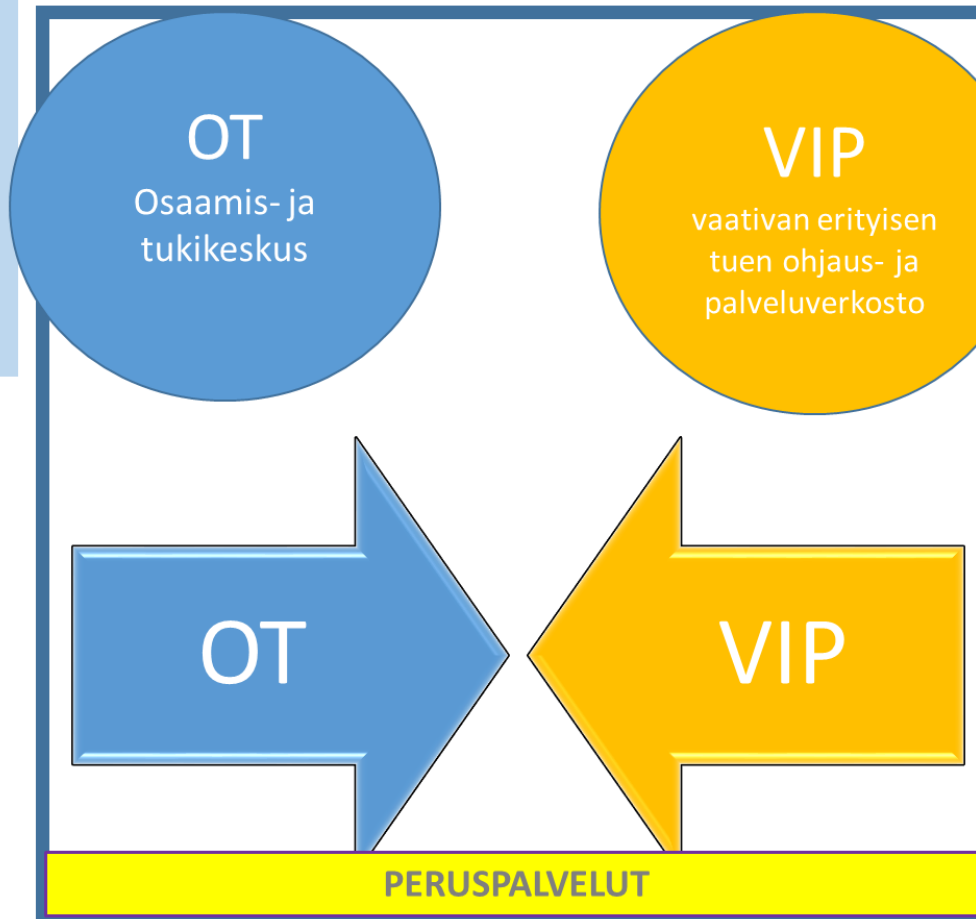
Alueellinen kehittäminen

TOIMINTAPERIAATE: Erityisen vaativan tuen palveluiden koordinointi, osaamisen vahvistaminen (käytäntötutkimus) kaikki ikäluokat

TOIMIJAT:

Yliopistosairaala
Keskussairaalat
Kuntien tunnistetut erityispalvelut
Keskuskaupungit
Sosiaalialan osaamiskeskukset ja korkeakoulut

LUONNOS

VIP-toimijat ovat OT:n tunnistettuja sivistystoimen osaajia

Yhteistyö käynnistyy:

kun OT:een ohjautuu lapsi, jonka kasvun ja kehityksen tueksi tarvitaan sivistystoimen vaativaa erityistä tukea/ osaamista.

TOIMINTAPERIAATE: Sivistystoimen vaativan erityisen tuen palveluiden koordinointi ja tarjonta, operatiivisten toimijoiden tukeminen; oppilashuolto, yhtenäisten käytänteiden vahvistaminen; oppilashuollon ohjausryhmä

Esi- ja perusopetus

TOIMIJAT: VAATU-toimijat=

Elmeri- ja Valteri-koulut
Sairaalakoulut
Valtion koulukodit

Kunnalliset opiskeluhuollon ohjausryhmät + oppilashuoltoryhmät, muut

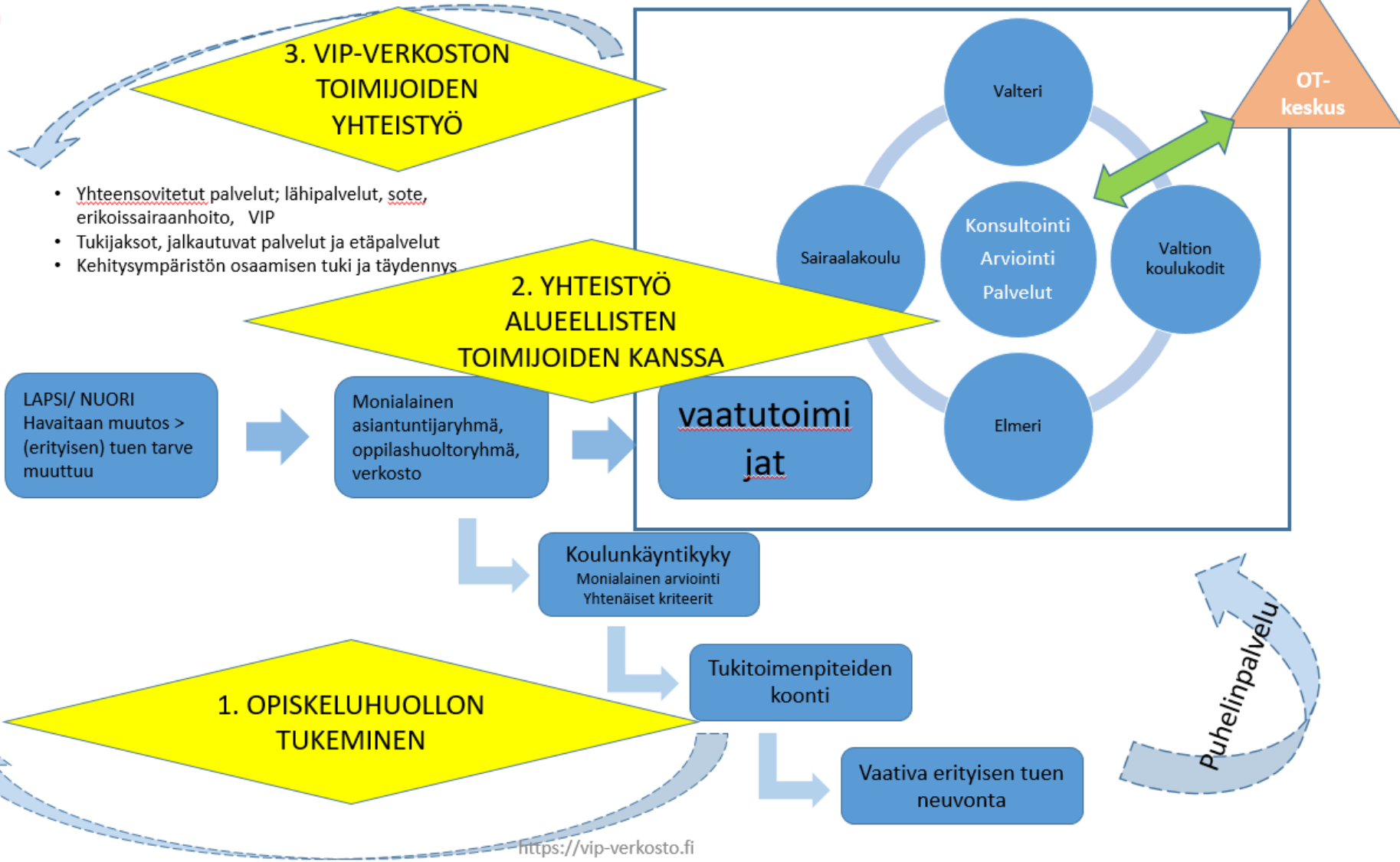
OT-toimijat ovat VIP-verkoston tunnistettuja sosiaali-, terveys- ja perheoikeudellisten palvelujen osaajia

Yhteistyö käynnistyy:

kun VIP-verkostoon ohjautuu lapsi, jonka kasvun ja kehityksen tueksi tarvitaan VAATU-toimijoiden ja kunnallisten palvelujen osaamisen lisäksi muuta täydentävää osaamista

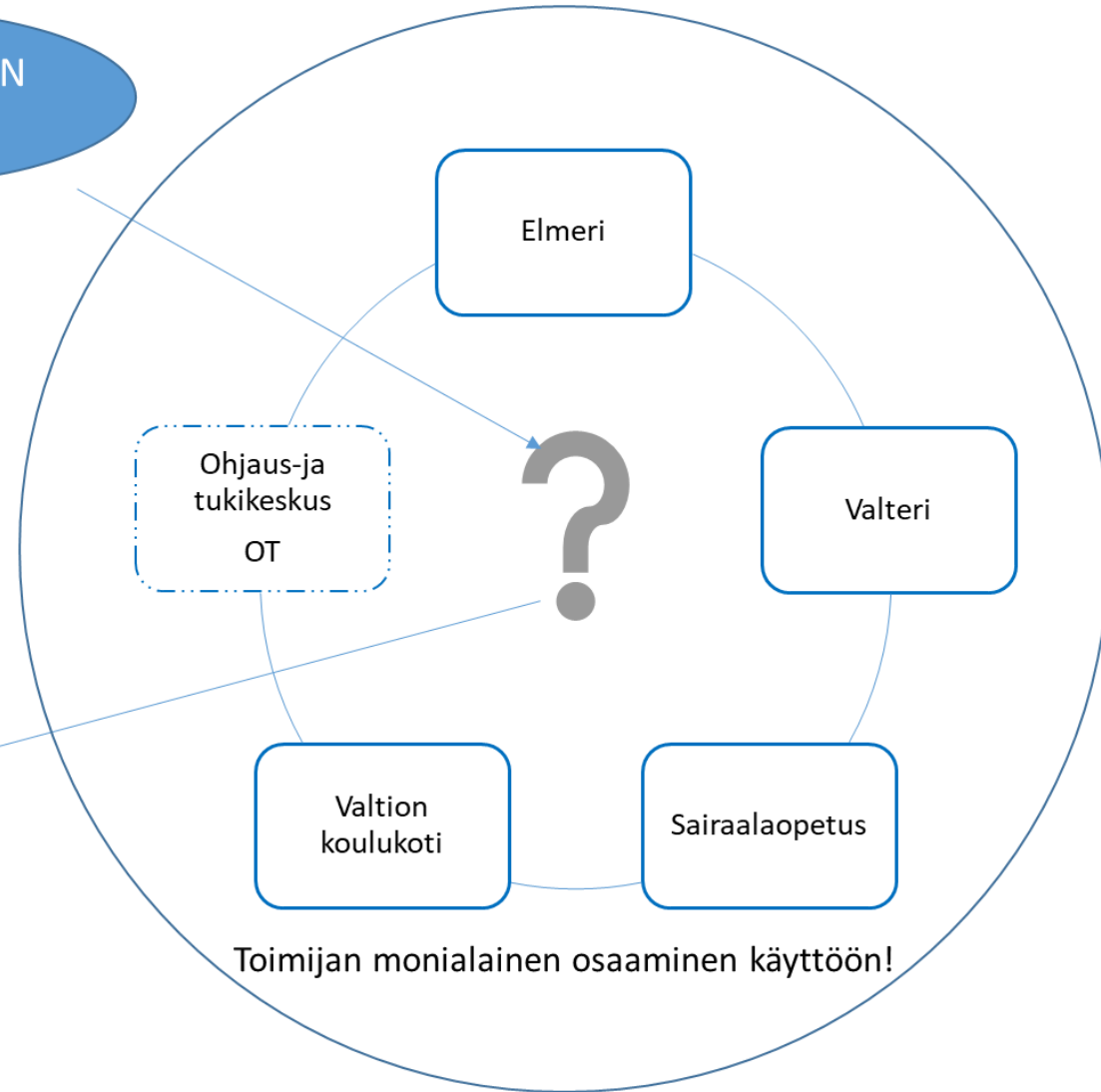
TUKITOIMENPITEET JA SUUNNITELMAT

VAATIVAN ERITYISEN
TUEN TARVE

Vaatu- toimijat

- Konsultointi
- Arviointi
- Palvelut

Hyvää syksyn jatkoa!

Jaksamista!